

İLKÖĞRETİM ÇAĞI ÇOCUĞUNDA YAYGIN BİÇİMDE GÖRÜLEN SORUNLAR:

1. KARŞIT OLMA – KARŞI GELME BOZUKLUĞU

Çocuklar neden saygısız karşılıklar verir ve tartışmacı bir yaklaşım benimserler? Bu davranışların tümü sözlü saldırganlık biçimleri ;öfke ifadeleri;ve karsısındakine söz geçirme ödeşme ya da başkası tarafından yönetilmekten kaçınma girişimleridir. Böyle olusunun temel nedenleri su şekilde sıralanabilir:

- Yorgun mutsuz olma ve düş kırıklığına uğrama.
- başka çocuklar tarafından korkutulma veya başkalarından daha güçlü görünmek için onları korkutma yolunu seçme.
- Çoğu kuralın, ebeveynin yargılarına ve sağduyusuna dayandığını ve doğa yasaları gibi mutlak kurallara bağlı olmadığını anlamak için yeterli soyut düşünme becerilerine sahip olma.

- Daha fazla özellik ve yetki arzusuna karşılık uzlaşma becerilerinin kısıtlı olması

Amerikan Psikiyatri Derneği Tanı Kitabı (DSM IV)' na göre karşı gelme bozukluğu, en az altı ay süren, bu sırada aşağıdakilerden dördünün (ya da daha fazlasının) bulunduğu bir olumsuzluk ve karşı gelme davranışı örüntüsü şeklinde tanımlanır:

1. Sık sık hiddetlenir(huysuzlaşır)
2. Sık sık büyükleriyle tartışmaya girer
3. Büyüklerinin isteklerine ya da kurallarına uymaya Çoğu zaman etkin bir biçimde karşı gelir ya da bunları reddeder
4. Çoğu zaman isteyerek başkalarını kızdıran şeyler yapar
5. Kendi yaramazlıkları için Çoğu zaman başkalarını suçlar
6. Çoğu zaman alıngandır çabuk darılır ya da başkalarınca kolay kızdırılır
7. Çoğu zaman içerlemiş, kızgın ve güceniktir
8. Çoğu zaman kincidir ve intikam almak ister

Bir anne- baba olarak son çocukluk döneminin hayatın incinmeye açık olan bir evresi olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir. Küçük yastaki okul çağı çocukları, çevrelerinde gelişen olayların kendileriyle ilişkili olduğunu düşünürler. Örneğin evlilik çatışması yaşanan ailelerde, çocuklar bu problemi yanlış yorumlayarak kendilerinin kötü oldukları ve anne-babalarını hayal kırıklığına uğrattıklarını düşünürler. Bu durumda benlik değerleri zarar görebilir ve çevrelerinde gelişen olaylara daha uygun olmayan tepkiler verme eğiliminde olabilirler.

ANA-BABAYA NOT:

Çocuğunuz sürekli itaatsiz davranışlarda bulunuyorsa olası iç çatışma ve isyankarlık kaynaklarını inceleyin . Eğer bu , son çocukluk döneminde devam eden sürekli bir araniş biçimi halini alırsa ailenizin durumunu yakından değerlendirin :

- Ailenizin üyeleri birbirlerine karşı ne kadar saygı gösteriyor ?
- Birbirlerinin kişisel dokunulmazlıklarına, fikirlerine ve kişisel değerlerine saygı gösteriyorlar mı ?
- Aile yaşanan anlaşmazlıkları nasıl çözüyor ?
- Anlaşmazlıklar mantıklı tartışmalar yoluyla mı çözülüyor yoksa insanlar düzenli olarak münakaşa ve şiddete mi başvuruyorlar ?

- Çocuğunuzla alışlagelmiş iletişim kurma sekiniz nedir ve disiplin ne şekilde uygulanıyor ?
- Uygulanan disiplin de fiziksel ceza, bağırma ve aşığılama ne sıklıkta yer alıyor ?
- Sizin kişiliğiniz ve dünyaya uyum sağlama biçiminizin çocuğunuzunkinden çok farklı olması mı aranızda sürtüşmeye neden oluyor ?
- Çocuğunuz okulda başarılı olma ve arkadaşlık kurma ile ilgili sorunlar mı yaşıyor ?
- Çocuk gergin bir aile ortamında mı büyüyor ?

Ne Zaman Bir Uzman Yardımı Almalı ?

Karşı gelme bozukluğu gösteren bazı çocuklar için uzman yardımı almaya ihtiyaç duyabilirsiniz. Dışardan rehberlik almanızı gerektiren bu durumlar şunlardır.

- Çocuğunuz okulda ve evde sürekli ve uzun süren bir otoriteye karşı gelme davranışı gösteriyorsa
- Olumsuz duygularına ulaşması için çocuğunuzun tüm gayretlerinizle desteklemelerinize rağmen itaatsiz davranışları devam ediyorsa
- Çocuğunuzun itaatsiz ve karşı gelme davranışlarına saldırgan ve yıkıcı davranışlar eslik ediyorsa
- Çocuğunuz genelleştirilmiş mutsuzluk belirtileri gösteriyorsa ; canı sikan sevilmeyen arkadaşsız bir çocuksa Zaman zaman intihar etme arzusunu dile getiriyorsa
- Aile anlaşmazlıklara fiziksel veya duygusal istismar ile cevap verme alışkanlığını sürdürüyorsa

2. HERŞEYE İTİRAZ

Çocukların anne babalarına karşı gelmesi çok sık karşılaşılan bir problemdir. Anne babanın her dediğini olumlu veya olumsuz taraflarını düşünmeden sürekli karşı gelme durumu varsa bu durumda karşı gelme bozukluğundan bahsedebiliriz. Genelde çocuklarda çabuk sinirlenme karşı gelmeye eslik eden durumdur. Normal yasin verdiği karşı gelme bazı dönemlerde çocuklarda gözükür. Anne babanın dengeli tutumu ile bu problem kısa sürede asılabilir.

Çabuk sinirlenme ve karşı gelme durumu genelde çocuklarda kaygı halinin belirtisidir. bazı noktalarda içsel çatışmaları olan ve kaygı hali olan çocuklar çok çabuk tepki ortaya koyarak sık sık anne babalarına karşı gelirler. Kardeş kıskançlığı , çocuğa karşı anne veya babanın ilgisizliği, diğer kardeşin çok fazla ön plana geçmesi ,çocuğu yönlendirme eksikliğine bağlı boş kalma, okul problemleri , çocukluk çağı depresyonları , sık sık eleştirilme , aşırı derecede disiplin uygulamaları, çocuğu etkileyen psikososyal stres faktörleri ilk akla gelen çocuğa anksiyete (kaygı) oluşturacak nedenlerdir. Aynı zamanda bu kaygı durumundan çocuğa uygulanan sınırların çok gevşetilmesi ile bas gösteren davranış problemlerine bağlı karşı gelme ve mevcut kurallara itiraz da karşı gelme davranışı sekinde görülebilir.

karşı gelen ve çabuk sinirlenen çocuğa genelde yapılması gereken şey çocuğun kaygı durumuna neden olan etkeni bulmaktır. çocuğa dengeli ve düzenli devam ettirilen sevgi ve hoşgörü durumu da çocuğun kaygı halini alacak ve onu anne babaya işbirliğine zorlayacaktır. Çocukların karşı gelme ve tutturmacılık ile anne babalarını yönlendirmeleri yerine, anne babanın biraz daha bilinçli davranıp basit psikolojik kuralları uygulayarak çocuklarını istedikleri gibi yönlendirebilmeyi öğrenmeleri gerekir.

bazı çocukluk çağı psikiyatrik problemlerinde karşı gelme ve çabuk sinirlenme durumunun görülebileceği unutulmamalı ve bu yöndeki tespitler ve eslik eden diğer problemlerin varlığında, psikiyatrik yardım için anne babaların çocuk psikiyatrisine başvurmaları önerilir.

3. ÖFKE NÖBETLERİ

Bir anne baba tarafından en sıkıcı ve utanç verici anlar bir çocuğun öfke nöbetleri sırasında yaşanır. Bu çocuklar aslında hayal kırıklıklarını bu şekilde ifade etmektedirler. İstediklerini elde edemediklerinde kendilerini yere atarak mala zarar vererek özel bir meydan okuma sergilerler.

Ara sıra yaşanabilecek bu öfke nöbetleri 1-1.5 yaşından 4 yaşına kadar tamamıyla normaldir. Bu tür dışa vurumlar okula başladıklarında kazanılmaya baslar.

Okul çağı çocuklarında normal psikolojik gelişim

- Kendilerini daha iyi denetlemelerini
- Daha işbirlikçi ve eğitime açık olmalarını, sağlar.

Üzgün olduklarında bile, okul çağı çocukları genellikle hayal kırıklıklarını ve öfkelerini kelimelerle ifade edebilirler.

Ancak bu durum, her zaman bu şekilde gelişmez. bazı çocuklarda öfke nöbetleri okul yıllarında da düzenli olarak devam eder. Ana-babalar bu davranış karşısında hayal kırıklığına uğrar ve üzülürler. Çocukların öfke ve hayal kırıklıkları ile başetme toplumsal açıdan daha uygun yollar geliştiremeyişlerinin nedenlerini sorgularlar.

Bu soruya cevap vermek için, genellikle uzmanlar, ana-babalara öncelikle özeleştiriyi yaparak modelleri değerlendirmelerini önerirler. Ayrıca ana-babalar olaylar karşısında nasıl tepki verdiklerini irdelemeliler. Ana-babalar abartılı yıkıcı dışa vurumlar ve sinir krizleri gösterme eğiliminde olduklarında çocukları da çoğunlukla benzer davranışlar sergilerler.

Bunun yanında gerçekte olmayan beklentiler, çocuğun kişilik özellikleri, ekonomik güçlükler, alkolizm, fakirlik, fiziksel veya cinsel istismar veya arkadaşlardan ve aileden uzaklaşmak gibi nedenler de çocuğun öfke nöbetleri geçirmesine neden olabilir.

Bu durumda ana-baba ne yapmalıdır

Birçok ana-baba çocuklarının öfke nöbetleri geçirdiklerinde ne yapacaklarını şaşırırlar. Böyle bir durumda akılda tutulması gereken bazı öneriler şunlardır:

- ⇒ *Çocuğunuzdan gerçekçi olmayan beklentilerde bulunmaktan kaçının.*
- ⇒ *Çocuğunuz kontrolü kaybettiğinde, öfke nöbetini görmezlikten gelin. Böylelikle uygun olmayan davranışı ödüllendirmemiş olursunuz.*
- ⇒ *Ancak bazen bu öfke nöbetlerini çevresine zarar verdiği zaman görmezlikten gelemesiniz. Böyle bir durumda öfke nöbeti geçinceye kadar başka bir odada kalmasını sağlayabilirsiniz.*
- ⇒ *Ana-babalar da bu gibi durumlarda kendi denetimlerini kaybederek fiziksel mücadelelere girmemelidir.*
- ⇒ *Çocuğunuz ve siz sakinleştikten sonra onunla bu dışa vuruma neyin sebep olduğu hakkında konuşun. Onu olumsuz duyguları hareket yoluyla değil de sözel olarak ifade etmesini teşvik edin. Ayrıca Çocuğunuz anlaşmazlıkları öfkelenmeden çözdüğünde övgüde bulunun.*

Ancak bu öfke nöbeti belirtileri ergenliğe kadar devam ederse çok daha ciddi durumlar ortaya çıkabilir. Gençlik yıllarının getirdiği ek baskılarla ve artmış bedensel güçleriyle çocuğun bu öfke nöbetleri çok daha tehlikeli, endişe verici ve basa çıkılması güç bir hal alabilir. Böyle bir durumda bir uzman yardımına bas vurmamız gereklidir.

4. BAĞIMLILIK

Piaget'e göre çocuğun öğrenmesinde, otonomi (kendi kendini yönetmesi) çok önemli bir faktördür. Çocuk sorusunun yanıtını öğretmenden almak yerine kendi başına bulup keşfettiği takdirde öğrenme etkili olmaktadır. Bebeklik yıllarında tam bağımlı bir şekilde hayatını devam ettiren çocuk, büyüdükçe kendine tanınan olanaklar ölçüsünde bağımsız olarak hareket etmeye baslar. Ancak aşırı koruyucu ve baskıcı ana-baba tutumları neticesinde çocuk bağımsız hareket etmede problemler yaşayabilir.

Bağımlılık hiçbir zaman tek bir olaya bağlı olarak ortaya çıkmaz. Yıllarca süren bir davranış biçimidir ve birçok nedeni olabilir. Bağımlılık her yasta ortaya çıkabilir. Fakat önemli olan mümkün olduğunca erken fark etmektir.

Bağımlılık Belirtileri Nelerdir ?

- ⇒ Teneffüste diğer çocuklarla oynamak yerine öğretmenin yanında oturmayı ya da onları izlemeyi tercih ediyorsa.
- ⇒ Öğretmeden sürekli daha fazla yönlendirme, onaylama, güvence ya da öneri bekliyorsa.
- ⇒ Öğretmen yanına oturup adım ne yapacağını söylemedikçe, sınıftaki yeni etkinliklere katılmak istemiyorsa.
- ⇒ Ev ödevini ya da sınıftaki ödevlerini, ancak yardım isteyeceği bir yetişkin varken yapıyorsa
- ⇒ Okula gitmek istemiyorsa,

Bağımlılıktan kaynaklanan bir sorunu olabilir. Bu nedenle çocuğunuzla ilgilenmelisiniz.

Su akıldan çıkarılmamalıdır ki, bu davranışlar uzunca bir sürede yerleşmiş örüntülerdir ve onları değiştirirken sabra ihtiyacımız olacaktır.

Anne Babalar Bu Durumda Ne yapmalıdır ?

- ⇒ Öncelikle kendi davranışınızı gözden geçirip, hangi zamanlarda Çocuğunuzun işlerini kendinizmiş gibi aldığınızı fark edin.
- ⇒ çocuğunuz ve kendinizi ayrı bireyler olarak görmelisiniz.
- ⇒ çocuğunuz hata yapacak kadar bağımsız olmaya teşvik edin.
- ⇒ çocuğun yaptığı işlerde başarıyı değil çabayı övün.
- ⇒ Beklediğiniz davranışı açık bir şekilde ifade edin
- ⇒ Çabası için verdiğiniz ödüller, başarısı için verilenlerden daha sık olsun.
- ⇒ Ev ödevlerini küçük bölümlere ayırarak çalışmasını sağlayın
- ⇒ Çocuğunuzun yapmasını istediğiniz işleri bir tabloya tek tek yazın.

5. İÇE KAPANIKLIK

Çocuklar devamlı psikososyal bir gelişim gösterir. Normal sosyal gelişim içerisinde basta aile üyeleri olmak üzere diğer insanlar ile iletişim ve etkileşim önemlidir. Bu normal gelişim için kaçınılmaz bir durumdur. bazı çocuklar gerek kişilik özellikleri gerekse ikincil olarak etki eden faktörler sonucunda içe dönük, sosyal ortamlara ve alışılmadık mekanlara kolay adapte olamayan , genelde duygusal paylaşımına girmeyen , yabancı insanlardan tedirgin olan bir yapıda olabilirler.

Bu durum bazı psikiyatrik durumlarda görülebilir. Bu durumda çocuğun bu nedene yönelik tedavisi gereklidir.

Anne babaların bu durumda yapmaları gereken sık sık çocuğa söz hakkı tanımaları ,hemen her konuda onun kendisini ve duygularını ifade etmesini sağlamaları , ona sık sık ne hissettiğini ve düşündüğünü sormaları , çocuğun

kendisine değer vermeleri , konuştuğu zaman dinlemeleri , sık sık sosyal ortamlarla irtibatını sağlamaları , onu olduğu gibi kabul ederek sevgilerini sık sık belli etmeleri , çocuğun her şeyine müdahale etmeden ve çok müdahaleci olmadan onun kendini ortaya koymasını sağlamaları önerilir.

Devam eden durumlarda bazı psikiyatrik tablolardan söz edilebilir. Bu durumun tedavisi gerekir. Özellikle okul çağı ile beraber sosyal ilişkilerde problem olmaması için durumun çözümlenmeye çalışılması önem kazanır.

6. AŞIRI HAREKETLİLİK

Bazı çocuklar, yaşlarına göre aşırı hareketli olabilirler. Bu durumun bir çok nedeni olabilir. Genelde aşırı hareketli çocuk denince aklımıza hiperaktif çocuklar gelir. Çocukta aşırı hareketlilik her ortamda oluyor yer ve zaman dinlemiyorsa o zaman hiperaktiviteden şüphelenmek gerekir. Bu durumda çocukta dikkat eksikliğinin de eslik edip etmediğine bakılması gerekir. aşırı hareketli çocuklar devamlı kıpır kıpırdırlar , yerlerinde duramazlar , sanki bitmez bir enerjileri var gibidir.

Genelde aşırı hareketli Çocukların durumu okula başladıkları dönemde belirgin bir şekilde fark edilir. Öğretmenden sık sık uyarı alınması ile anne baba olayın farkına daha da iyi varır. Bu durum çocuğun sosyal ilişkilerini ve ders basarisini etkiler. Normalde belli bir kapasitede olan bu çocuklar ders başarısızlığı ile karşımıza gelirler. Bu durumlarda ilaç tedavisi ve diğer tedavi yaklaşımları çocuğun geleceği açısından önemlidir.

aşırı hareketlilik durumu çocuğun sıkıntı ve problemlerine bağlı da gelişebilir. bazı psikiyatrik durumlarda çocuklarda bu türlü hareket artısına rastlayabiliyoruz. Bu durumda çocukta sıkıntıya ikincil olarak gelişmiş yerinde duramama, hareketlilik artışı görülür. Altta yatan sıkıntının ve stres etkeninin halledilmesi ile çocuğun bu hareketliliğinde azalma görülür.

Bu Çocukların genelde anne ve babalarında da buna benzer bir hareketlilik çocukluk dönemlerinde olabilir. Bu türlü çocuğu olan anne babaların olaya gayet sakin yaklaşarak , bu hareketliliği ve çocuğun psikososyal gelişimini iyi yönlendirmeleri gerekir. aşırı hareketliliği yüzünden çok eleştirilen ve sosyal ortamlardan dışlanan çocuklarda , başka psikiyatrik problemlerde oluşabilir. Bu çocukları sportif faaliyetlere yönlendirmek , onları olumlu ve faydalı uğraşlarla meşgul etmek , enerjilerini bazı hobilere katalize etmek, dikkat eksikliği ve hiperaktivite durumu varsa tedavisini sağlamak önemlidir.

7. DERS BAŞARISIZLIĞI

Ders başarısına etki eden bir çok durum vardır. Ders başarısızlığı Çocukların normal sosyal ve psikolojik durumunu etkiler. Bu durumda aile ile ilişkilerinde bozulması söz konusu olabilir.

Ders başarısına en büyük etken çocuğun zeka kapasitesidir. Bu durum çocuğun okuduğunu , anlatılanı ve aktarılan bilgileri kolay kavramasına ve akılda tutmasını kolaylaştırır. Zekanın belli bir seviyeye gelmesini daha çok doğumsal özellikler ve çevre şartları belirler. Belli bir zeka kapasitesi olmasına rağmen ders başarısızlığı olan çocuklarda aşağıdaki nedenleri aramak yerinde olur.

Ders basarisizliğinin en büyük nedeni, Çocukların belli bir sorumluluk içerisinde kendilerini hissedip , okul sonrası gerekli ders çalışma saatlerini düzenlememeleri ile kendini gösteren durumdur. Bu durumda öğretmen ve aileye çok büyük bir is düşmekte uygun ve dengeli yaklaşımlar ile Çocukların bu yöndeki eksikliklerini işbirliği içinde kapatmaları gerekir. Yanlış tutumlar Çocukların bu sıkıntısını pekiştirir. Bu durumda öğretmen aile işbirliğinin olumlu etkisi büyüktür.

Eğitimde fırsat eşitliği önemli bir konudur, çocuğun gittiği okulun genel durumu , öğretmenin özellikleri , sınıfın özellikleri , verilen eğitimin kalitesi , bu eğitime ek olarak sağlanan imkanlar Çocukların ders başarısını doğrudan etkiler. Bütün bu noktalarda belirgin problem olmamasına rağmen çocukta görülen ders başarısızlığında özel öğrenme güçlüğü durumunu hesaba katmak yerinde olur. Bu durumun tespiti ve eğitim ile tedavisi önemlidir.

Ders başarısına etki eden diğer nedenlerden biriside çocukta olabilecek depresyon , madde bağımlılığı , uyum bozuklukları , aile ile ilgili problemler, psikososyal stres etkenleri , anksiyete bozuklukları gibi psikiyatrik durumlar da ders başarısızlıklarına neden olabilir. Bu durumlar ders başarısızlığının yanında ek belirtiler ile kendini gösterir. Bu negatif etkenin ortadan kaldırılması ile ders başarısızlığında düzelme belirgin olarak görülür.

Ders başarısızlığı olan Çocukların yaşlıları ile kıyaslanmadan ve özgüvenleri zedelenmeden , ders başarısı için yönlendirilmeleri önemlidir. Çocukların bu türlü sıkıntıları varken anne babanın aşırı ilgisiz ve aşırı kontrol durumları, Çocukların bu durumlarının devam etmesine neden olur. Önemli olan anne babaların çocuklarına vakit ayırarak , onların durumlarından haberdar olmaları ve bu türlü problemler tamamen çocuğun yaşamında pekişmeden gerekli önlemler alınmalıdır.

GÖRÜLEN SORUNLARA KARŞI YAPILMASI VE YAPILMAMASI GEREKENLER

• DİSİPLİN VE HOŞGÖRÜ

Çocuklarda disiplin ve hoşgörü birlikte olmalıdır. Unutulmamalıdır ki çocuk hayatının ilk gününden beri öğrenme sürecinde olan bir varlıktır. öğrenme sürecinde olan kişi sık sık hata yapar . Mühim olan bu hataların çocuğa gerekli açıklamaları yaparak öğrenmeyle değiştirilmesidir. çocuğa aşırı disiplin uygulanması , çocuğun bazı noktalarda sıkılmasını ve kendini ortaya koyma noktasında tereddütler yaşamasına neden olur. aşırı disiplin çocuklarda kaygı belirtilerine yol açar ve çocuk kendisini devamlı gergin ve huzursuz hisseder. çocuğun yaptığı hatalar hiçbir zaman görmezlikten gelinmemeli , görmezlikten gelinen davranışlar çocuklarda pekişecektir. Bu nedenle uygun bir şekilde çocuğun yaptığı hatalar anlatılmalıdır.

aşırı hoşgörülü anne baba tutumunda ise , neyin doğru neyin Yanlış , neyin yapılması gereken neyin yapılmaması gereken davranış olduğunu bilemeyen bir çocuk haline gelmesine neden olur. aşırı hoşgörü çocukta gevsek ve tutarsız bir yapının ortaya çıkmasına ve çocuğun sınırları devamlı genişletme gayretleri içine girmesine yol açar. Bu şekilde aşırı gevşetilmiş sınırlar çocuklarda davranış problemlerine yol açarak belli bir süre sonra anne baba için çocuğun davranışlarının çok büyük bir problem haline gelmesine neden olabilir. Bu nedenle anne babanın her ikisinin de disiplin ve hoşgörü konusunda sözbirliği içinde olmaları birbirinden farklı tutumlara girmemeleri gerekir. Özellikle evde yaşayan veya çocuk üzerinde etkinliği olan büyükanne ve büyükbabanın da bu konuda sınırları gevşetmek yerine , anne babaya yardımcı olmaya çalışmaları gerekir. Bu tutarsız durum çocuğun , nasıl davranacağını bilememesine ve davranış problemlerinin daha da artmasına neden olur.

Anne babaların bu konuda disiplin ve hoşgörü dozunu tam olarak ayarlamaları önemlidir. çocuğun normal psikososyal gelişimi için bu durum çok önemli bir noktadır.

- **ÇOCUĞUN YERİNE BAZI ŞEYLERİ YAPMA**

İnsanoğlu ilk doğduğu günden itibaren devamlı olarak kendi kabiliyet ve becerilerini geliştirme süreci içerisinde. Buna bağlı olarak doğuştan var olan mevcut kapasite özellikle hayatın ilk yıllarındaki çevresel ve fiziksel etkenlerinde devreye girmesi ile hızlı bir gelişme gösterir. Her birey yaşına uygun gelişme dönemlerini sağlıklı bir şekilde geçerek, gerek motor becerilerini , gerek sosyal gelişimini , gerekse dil gelişimini çocukluk döneminde hızlı , daha sonra giderek yavaşlayan bir şekilde devam ettirir. Bu sınıflamalardan (motor , dil , sosyal gelişim) her birinin uygun ve tam olarak gelişmesi için bazı yönlendirmelerin yapılması ve bazı çevresel şartların sağlanması gerekir. Konunun bir çok ayrıntıları olmakla birlikte su anda kısmi olarak değinilecektir.

Özellikle çocuk bakımında söz sahibi olan annelerin çocuk üzerindeki davranış şekilleri çocuğun gelişimi açısından çok büyük önem arz etmektedir. bazı anneler çok aşırı derecede çocukları ile ilgilenirler , Bu durum çocuklarıyla hiç ilgilenmeyen annelerin durumu kadar çocuk için sıkıntılı olabilir. Bu aşırı ilgilenme durumunun ayrıntılarını başka bir zamana bırakarak konumuz ile alakalı olan kısmını bahsetmek istiyorum. Genelde aşırı koruyucu ve kollayıcı anne babalar olmak üzere bazı ebeveynler çocuğun üzerine o kadar düşerler ki onun yaşına uygun gelişiminin de önüne geçerler . Çünkü çocuklar bu derece kendisinin yerine bazı şeyleri düşünen ve yapan anne babalar veya başka birisi olduğundan kendileri kabiliyet ve becerilerini kullanmaya gerek duymazlar . Çünkü bu durum onlar için daha kolay olmaktadır. çocuğun yaşına uygun olarak kendi basına yemek yemesinden tutun , giyinmesi , okul dersleri , ev içerisindeki etkinlikleri gibi bir çok konuda anne babalar onların yaşına uygun yapabilecekleri noktalarda gereksiz yere devreye girerek çocuğun hem psikolojik olarak hem kabiliyet olarak uygun atılımları yapmalarını engellerler. Bu nedenle anne babalar çocuklarının normal gelişimini sağlamak için en basta onların yaşlarına uygun davranışları (bebeksi tavır ve hareketlere prim vermemeleri) gerekir.

Şurası Unutulmamalıdır ki Çocukların yaşlarına uygun rol almalarını yada almamalarını anne babaların onlara çizdiği rol belirler. çocukları yerine bir çok davranışı üstlenen ve onların yaşına uygun sorumluluklar almasını sağlayamayan anne babalar , çocuklarına iyilik yaptıklarını zannetmelerine karşın , onların kabiliyet ve becerilerini kısıtladıklarının farkında değildirler. O nedenle gerek psikososyal gelişim gerek bedensel gelişim için bu durum önemlidir. çocuğun yapması gereken aktiviteler ve görevlerin başlangıcında çocuğa yardımcı olmak uygun olur ama bu yardımın devamlı o görevi üstlenme şeklini alması ise zararlı olur. yaşından daha büyük sorumluluklar vermekte aynı şekilde diğeri kadar sakıncalı olabilir. Anne babaların sağlıklı bir biyopsikososyal gelişim için bu dengeyi sağlamaları gerekmektedir.

- **AŞIRI KONTROL**

Bazı anne babaların düştüğü en büyük hatalardan birisi de çocuklarını çok aşırı kontrol ve disipline etmeleridir. Bu genelde çok titiz ve hassas anne baba kişiliğinin olması durumunda karsımıza çıkmaktadır. Özellikle bazı anneler çocukları hakkında her an ne yapıyor , ne ile meşgul oluyor , acaba bir problem var mı , bir şey olursa , basına bir is gelirse ve buna benzer düşüncelerle devamlı çocuklarını düşünmekte ve çocuklarını her an kontrol etmeye çalışmaktadırlar .

Elbette ki her anne baba belli ölçülerde çocuğuna sahip çıkmalı ve çocuğunun o an nasıl bir durumda olduğunu merak etmelidir. Ama bunun ölçüsü çok fazla kaçırılırsa ve çocuklar çok aşırı kontrol edilemeye çalışılırsa , sıkıntının asil önemli bir kısmını çocuklar çekmektedir. Yani çocuk her an kontrol edilme hissi ile yaşamakta bu da onlarda müthiş bir

şekilde bir kaygı ve gerginlik oluşturmaktadır. Acaba hata yapar mıyım , acaba annem görür mü , acaba bu is konusunda annem ne der , acaba bu yaptığım için eleştirilir miyim gibi düşüncelerle Çocukların bu kontrol durumuna reaksiyon olarak kaygıları daha da artmaktadır . Hatta bu durumu bazen o kadar ileri boyutlarda görmekteyiz ki , bu kontrol ve bağımlılığa alışan çocuk annesinden ayrıldığı zaman sanki basına kötü bir şey gelecekmış gibi endişe duyabilir.

Bu durum onun ileride ayrılık kaygısı göstermesine de neden olabilir. Annenin kaygısı ve endişesi çocuğu da anlamsız bir şekilde kaygı ve sıkıntıya sokabilir . O nedenle anne babaların çocuklarını belli ölçülerde kontrol etmeleri , onların bazı hatalarını görmezden gelmeleri (devam etme durumunda önlem almak şartı ile) , onları bazı zamanlar kendi hallerine bırakmaları , her an nerede ne yapıyor düşüncesinden vazgeçmeleri , onlar için aşırı kaygı ve endişeye girmemeleri , çocuğun ufak tefek yanlışlarını tespit edip çocuğun yüzüne vurmamaları uygun olur. Bu aşırı kontrol ve anne babaların aşırı disiplin ile beraber mükemmeliyetçi tavırları , çocukları anne babanın sözlerine karşı pasif bir direnç ve yalana itebileceği gibi çocuklarda tik , tırnak yeme , konuşma sorunları , altını ıslatma, altını kirletme vb gibi kaygı belirtilerine de yol açabilir.

Anne babaları çocuklarını kontrol etme konusunda bu dengeyi iyi ayarlamaları gerekir. aynı zamanda çok kontrol edilen ve çok eleştirilen çocuklarında kendi özgüvenlerinin eksik kalacağını ve sosyal olarak çekingen olabileceklerini ve anne babalarının bu aşırı kontrol ve isteklerinin de onları strese itebileceğinin hiç bir zaman unutulmaması gerekir. Her çocuğun kendi halinde olması gereken zamanların olduğu unutulmamalı ve Çocukların kontrol ve takibi onları bunaltmayacak ve kaygıya itmeyecek derecede olmalıdır.

- **ANNE BABANIN FARKLI YAKLAŞIMLARI**

Genelde anne babalar çocuğa davranışta tek bir çizgiyi tutturmakta zorlanırlar. Elbette ki anne babanın farklı kişilik yapıları , yetiştirme tarzları , anlayışları ve değişik farklılıkları olacaktır .Bu çocuğun yetiştirme ve zeka gelişiminde iyi yönde katkılar sağlayabileceği gibi , çocuğun eğitimi ve davranışlarının yönlendirilmesinde anne babanın birbirinden habersiz veya tamamen farklı yaklaşımları Çocukların psikososyal gelişiminde büyük sıkıntılar oluşturabilmektedir.

Genelde çocuğun gelişim aşamalarından uygun bir şekilde geçmesi ve onun yasa özgü eğitiminin tamamlanmasında anne babanın yaklaşımları ve çocuğu yönlendirmeleri önem kazanır. Bütün bunları su şekilde örnek vererek açıklayabiliriz ; Bir anne aşırı hoşgörülü olabilir, baba ise tam tersi disiplin yönü ağır basabilir. Bu durumda çocuğun davranışları , konuşması , hal ve hareketleri tamamen iki farklı kutup tarafından yönlendirilmeye çalışılırsa çocukta davranış problemleri ve bazı psikolojik sorunlar yaşanabilir. babanın koyduğu kuralı annenin bozması veya tam tersi babanın hoşgörü gösterdiği bir davranışa annenin sinir koyması genelde çocuğun davranış olarak kararsız , çekingen , çelişkili ve tutarsız bir hale gelmesine neden olabilir. Çünkü çocuk gelişimini ve davranışlarını anne babasından iyi yönde veya kötü yönde aldığı uyarılar ile şekillendirir. Bu çocuğa yansıyan çelişkili ve tutarsız durum çocukta değişik kaygı belirtilerinin (tırnak yeme , tik , konuşma zorlukları , uyku ve yeme bozuklukları vb.) ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir.

Anne babaların mümkün olduğu kadar birbirlerini desteklemeleri , tutarsız davranmamaları , çocuğun yanında birbirinin uygulamalarını eleştirmemeleri gerekir. bazı görüş farklılıkları olsa bile çocuğun olmadığı zamanlarda konuşularak ortak görüşün çıkması ve ortak söz birliğinin sağlanması gerekir. çocuğun sağlıklı gelişiminde anne babaların birlikte , çelişkisiz ve tutarlı olmaları çok önemlidir. Aksi takdirde bu farklılıklar ve anne babanın çelişkili davranışları çocuk

tarafından kullanılabilir. çocuğun anne babayı yönlendirmesi bu farklı tutumlardan dolayı kolaylaşabilir. Anne babaların ortak fikir ve görüş birliği ile çocuklarını yönlendirmeleri gerekirken , tam tersi olarak çocuk , anne babayı yönlendirebilir.

Bir başka noktada anne baba harici bir başka kişinin(genelde büyükanne , büyükbabanın) anne babanın koyduğu kuralları ihlal eden veya zayıflatan yaklaşımlarda bulunarak Çocukların kurallara uymasını ve davranışlarının şekillenmesini engellemesidir. Anne baba arasındaki iletişim ve ortak karar alma mekanizması ne kadar iyi isler ve çocuğa yansıtılan davranışları ne kadar birbiri tarafından desteklenirse o kadar sağlıklı ve normal psikososyal gelişimli çocuklar olacaktır.

Burada sunu da belirtmek yerinde olacaktır , çocuklara yansıtılan davranışların zaman aşımına uğrayarak değişikliklere uğraması uygun değildir. Yani anne bugün koyduğu kuralı bir hafta sonra bozuyor veya tam tersi bir tutum izliyorsa (sebepsizce gerekli bir neden olmadan) bu durum da Çocukların gelişimini kötü yönde etkiler. çünkü çocuk bir hafta önce tepki almadığı bir davranıştan bir hafta sonra tepki aldığını görürse bu onun kendine güvenini azaltır, onu çekingen , tedirgin ve kaygılı birisi haline getirir. Yani çocuğun çevresinden (aile , arkadaş , okul ve öğretmen , sosyal çevre) devamlı tutarlı davranışları görmesi önemlidir.